

VIATA DE LICEU

se traieste o singura data!

Costache Negruzzi a fost un reprezentant de seama al generatiei pasoptiste si, in multe privinte, un deschizator de drumuri in literatura romana.

Nuvela apare la 30 ianuarie 1840, in primul numar al revistei "Dacia literara", inscriindu-se intr-una dintre directiile romantice, integrate in programul "Introdutie", concept de Mihail Kogalniceanu. Acest program sustinea scriitorii sa se inspire din trecutul istoric al patriei.

Pentru crearea acestei nuvele, Negruzzi s-a inspirat, in principal, din cronicile lui Grigore Ureche, si anume din "Letopisetul Tarii Moldovei", relatand aspecte din trecutul istoric al romanilor.

Proza imbina realitatea istorica cu fictiunea, ilustrand tema nuvelei, a doua domnie a lui Alexandru Lapusneanu (1564-1569) in Tara Moldovei. De asemenea, nuvela poate fi citita si din perspective moderna, ca o parabola intre vina si pedeapsa, despre destin si damnaire, despre urmarile pe care le pot avea actele unui conducator tiran.

Trasaturile istorice ale nuvelei sunt urmatoarele: a folosit personaje atestate istoric (Alexandru Lapusneanu, Ruxanda, Motoc, Stroici, Spancioc, Petru Rares, Bogdan); actiunea se petrece in Moldova secolului al XVI-lea, ilustrand a doua domnie a lui Alexandru Lapusneanu; existenta ierarhiilor sociale (tarani-boieri-clerul-domnitor), conflictele sociale (intre domn si boieri, intre domnitor si Motoc) si conflictele politice (intre domnitor si Stefan Tomsa, intre Lapusneanu si Polonia); obiceiurile (ritualul de inscaunare) si vestimentatia.

In afara de datele istorice reale, in nuvela se manifesta si fictiunea: de exemplu Motoc, Spancioc si Stroici nu mai traiau in timpul celei de a doua domnii a lui Alexandru Lapusneanu; scena din Mitropolie, linsarea lui Motoc, precum si celelalte episoade/scene care nu respecta adevarul istoric reflecta talentul prozatorului de a transfigure realitatea prin mijloace artistice.

Structura nuvelei este de factura romantica prin violenta faptelor, acest lucru reiesind din urmatoarele caracteristici: scenele violente care starnesc groaza (cateva exemple ar fi: masacrul de la Curtea domneasca si linsarea lui Motoc de catre multime); sadismul personajului; inspiratia din istorie (dupa cum propuneau pasoptistii, cei de la "Dacia literare"); antiteza

dintre Domn-Ruxanda si dintre Motoc (care esra boier tradator)- Spancioc si Stroici (erau patrioti, salvasera tara de un tiran); ilustrarea obiceiurilor si a traditiilor (biserica, inscaunarea, ospatul).

Nuvela este de factura clasica deoarece: constructia nuvelei este riguroasa (exiutenta celor patru capitole, fiecare purtand cate un motto semnificativ continutului acestuia), plasarea riguroasa in timp si spatiu a nuvelei (Moldova swcolului al XIV-lea), existenta unor tipuri de personaje clasice: domnitorul tiran, boieri tradatori, femeie gingasa si angelica, boieri patrioti etc.

Structura narativa a nuvelei este simetrica si riguros construita, fiind organizata in patru capitole, fiecare purtand cate un motto semnificativ pentru continutul acestuia:

“Daca voi nu ma vreti, eu va vreau”- sunt cuvintele lui Alexandru Lapusneanul adresate boierilor care venisera sa-l covinga sa renunte la ocuparea tronului.

“Ai sa dai sama doamna”- amenintarea unei vaduve a carei sos fusese ucis de catre Lapusanul, fiind adresate doamnei Ruxanda, sotia domnitorului.

“Capul lui Motoc vrem...”- strigatul norodului venit la curtea domneasca sa se planga de viata lor insuportabila.

“De ma voi scula pre multi am sa popesc si eu...”- sunt cuvintele lui Alexandru Lapusneanul, aflat pe patul de suferinta, ca avertisment impotriva celor care-l calugarisera.

Naratorul omniscient si omnipresent si naratiunea la persoana a III-a, definesc perspective narativa. Modalitatea narativa se remarca prin absenta marcilor formale ale naratorului, de unde reiese distantarea acestuia fata de evenimente si caracterul obiectiv al nuvelei. Timpul narativ este cronologic, bazat pe relatarea in ordine a evenimentelor situate intr-un trecut istoric, iar spatiul narativ este real, Moldova secolului al XVI-lea.

In nuvela autorul a folosit numeroase arhaisme si regionalisme pentru a plasa bine in timp si spatiu evenimentele ce se petrec in nuvela (exemple: “a da sama”, “pre”, “eu va vreau”, “a popi”, “prosti”- din punct de vedere al sensului, adica de umili) si neologisme petru acea vreme (“schinteie electrica”).

George Calinescu afirma ca aceasta nuvela “ar fi devenit o scriere celebra” daca ar fi fost tradusa intr-o limba universala.

VIATA DE LICEU

se traieste o singura data!